hüitud. Üks neist „Kipu tyttä“ (kibeduse, haiguse tüttar) oma abikaasaga „Kiwutaari“ ehk „Wammataariga“ olla haiguste sünnitaja olnud. Et kül Manala (Maa alune) kangeste kardetud oli, siiski olla mõned wägimehed nagu Wäinemuinen ja teised senna jullgenud minna ning tulnud õnnelikult sealt tagasi. Nii kui kõik Altai suguarud, nõnda lahutawad ka Soomlased omi üle-jumalaid kodukäijadest ehk waimudest ise killda. Nende kangelased olid jumaliku auu sees.

Aja-rattal äraränanud hea põli ja kuulus kuldne aeg, kus õige Jumala kartus, kasinus ning puhtus rahhwa õigeks ehtes oli, ning ilmlik rikkus rääkimata rohkeste sigenes, ka haigused ja mund hädad tundmata asjad olid ning tugewus ja tarkus täieste õitsesiwad, on Soome rahhwa ennemuistsedes juttudes ja lauludes imekspanemise wäärt kurtmisega nimetud ja n'ad näiwad siidamest seda aega taga igatsenud olema.

Nüüd II. Eestlastest. Eestimaa (se on esimeste-maa) ehk Eestonia (Ida ehk Idalaste maa), wõi koguni Wirumaa ehk parem Wiiru-maa ning ka Eestlastest enestest „Meie maa“ nimetud; ta on kõige põhja poolsem kubermangu Baltimaa kubermanggudest ning on 356 □penikoormat suur ja 322,668 inimesega. Maa pind on Läänest Ida poole kibamisi lampis ja laenete sarnane maa-

selg on nõnda arwata 65 kuni 130 meetert mere pinnast kõrge, mis aga siiski Ida poole wastu Narrwa jõge jälle madalamaks läheb. Lõuna poole wastu Rija-maad, läheb ta pikka libamini, kunnaks ta Soome lahe poole järsu pae rünkaga lõpetab, nagu seda Ülemiste ja Lasna mägi meile kõige paremini näitawad. Eestimaa kõige kõrgemad mäed on: Ebawere mägi 480 jallga kõrge, Kellawere mägi 514 jallga kõrge ja Emo-mägi 544 jallga kõrge. Lääne pool Eestimaa sõrwas on suured soad ja rabad ning suurem osa on metsa al.

Tähtsamad maa ninad on: Pärispää, Jumida, Surupi ja Pint; suuremad lahed: Woponi, Kolga, Tallina, Nõwa ja Matsalu lahe. Koblakamad saared on: Prangli, Wulhwi, Naissaar, Wormsi ja Hiomaa. Jõed on meie maal kül wesiweskide tarwis wäga omased, ning nende kallastel kaswab kena mets, kelle keskel kaunis ilusad aasad haljendawad; aga laewa sõidu tarwis ei ole neist mitte üksgi omane, muud kui Narwa jõgi osast; suuremad jõed on: Narwa, Püha, Kunda, Seli, Loobu, Jagala, Birita, Wääna, Keila, Wihterpalu ja Kasari jõgi. Meie maa on enamiste waene; sest siluurija pae kihtide peal on aga mõnes kohas paljast ühe tolli osa huumuse segast mulda; seepärast on siis Eestimaa talu poea elu: üks iga pääw waesuse pärast surmaga wõitlemine; siiski